

Plan for håndtering av matjord

Melhusporten, gnr 9, bnr 112 i Melhus Kommune

Utarbeidet av Melhusporten AS

09.03.2023

Innhold

Innledning	3
Bakgrunn	3
Matjord på eiendommen	4
Håndtering av matjord	5
Planlagt bruk av matjord	7
Konklusjon	7

Innledning

Dette notatet omhandler hvordan en håndterer matjordressurser i forbindelse med detaljregulering og utbygging av eiendommen Melhusporten, gnr. 9, bnr. 112. Gjeldende arealplan for eiendommen er: *Områdeplan for Melhus sentrum PlanID 20160001*. Tomta er i sentrumsplanen regulert til kombinert bebyggelse og anleggsformål. Arealet av dyrket mark som berøres er i størrelsesordenen ca 10 dekar.

Bakgrunn

Berg eiendom As skal gjennomføre detaljregulering og utbygging av Melhusporten i Melhus kommune. I den forbindelse skal det utarbeides en plan for håndtering av matjord, jf. krav i referat fra oppstartsmøtet:

3.17 Landbruk og jordvern

Planområdet berører areal registrert som bebygd areal i AR5. Området er i utgangspunktet fulldyrka jord. Høy utnyttelse av området vil bidra til å forhindre press på dyrkajorda. Matjordlaget skal skaves av og brukes jordforedlingstiltak andre steder. Det skal dokumenteres at matjorda er fri for floghavre og andre skadedyr. Det skal innarbeides som en del av bestemmelsen et dokumentasjonskrav om at landbruksjorda brukes til landbruksvirksomhet.

Områdeplanens rekkefølgebestemmelser og vilkår for gjennomføring sier følgende:

9.1.7 PLAN FOR IVARETAKELSE AV MATJORD

All matjord som blir berørt permanent skal tas vare på, mellomlagres separat og tilbakeføres til areal som skal brukes til jordbruksproduksjon i nærområder. Det skal søkes landbruksfaglig kompetanse under prosjekteringen, utførelse og etterkontroll av anleggstiltak som berører jordbruksareal. Jordbruksarealets tilstand før tiltak skal undersøkes/tilstandsregistreres.

Dokumentasjon og plan for oppfølging skal følge søknad om rammetillatelse.

Ved varsel om oppstart meldte mattilsynet dette:

I punkt 3.17 Landbruk og jordvern i møterefateratet er det i forbindelse med håndtering av matjord stilt krav til dokumentasjon når det gjelder floghavre og andre planteskadegjørere. Det er positivt at kommunen også følger opp på dette punktet for å redusere faren for spredning av floghavre og planteskadegjørere. Vi viser til matloven § 18. Plante helse. Der står det blant annet: «Enhver skal utvise nødvendig aktsomhet, slik at det ikke oppstår fare for utvikling eller spredning av planteskadegjørere». Vi viser også til floghavreforskriften §§ 1. Formål, 2. Virkeområde, 8, Forbud mot og vilkår for import og omsetning og 9. Plikt til å rengjøre maskiner, utstyr, lagerrom, tørke, transportmidler og emballasje.

Statsforvalteren meldte følgende (referansen er til referatet fra oppstartsmøtet):

Det fremgår at området i utgangspunktet er fulldyrka jord. Det fremgår at matjordlaget skal skaves av og brukes til jordforedlingstiltak andre steder, og at det skal innarbeides som en del av bestemmelsen et dokumentasjonskrav om at jorda skal brukes til landbruksvirksomhet. Av flyfoto ser det ut at det allerede er startet anleggsarbeid, og vi ber om at dette gjøres rede for i det videre planarbeidet, inklusive hvorvidt jordressursen er ivaretatt. Det er positivt at det er fokus på å ivareta jordressursen. Ut fra føringer om et skjerpet jordvern, jf. bl.a. Nasjonal jordvernstrategi fra 16.6.2021, er det grunnlag for å stille strengere krav til jordbruksareal som allerede er avsatt til utbyggingsformål. Slik vi ser det er det beste kompensierende tiltaket å ivareta hele jordressursen, både A- og B-sjikt, gjennom en jordflytting til udyrkbart areal. Da unngår man å redusere det totale ressursgrunnlaget, og vi henstiller derfor om at dette vurderes. Et alternativ er å bruke jorda til nydyrking på dyrkbart areal. Det bør utarbeides en plan som sikrer at jordressursene ivaretas på best mulig måte (matjordplan). Vi ber om at dette følger med når planen sendes på høring.

Status

Tomta er tidligere regulert til utbygging i detaljreguleringen «Rønningen», planid 2011011:

[https://webhotel3.gisline.no/Webplan_5028/gl_planarkiv.aspx?planid=2016001'](https://webhotel3.gisline.no/Webplan_5028/gl_planarkiv.aspx?planid=2016001)

Ved planvedtaket mistet tomte den beskyttelsen som ligger i Jordloven. Det er ikke krav i denne planen om ivaretagelse av matjord, og bruken av Melhusporten er ikke dokumentert i byggesaken.

I forbindelse med utbygging i tråd med denne planen ble nabotomta «Melhustunet» omformet fra matjord til boliger, og det ble anlagt ny veg «Melhustunet» på matjord nord for Melhusporten. Melhusporten ble brukt til oppstilling av anleggsmaskiner, og matjorda fra bygging av ny veg ble ranket opp på Melhusporten.

Det fremgår av flyfoto, og bekreftes av entreprenøren Jernbetong, at jorda på tomte er nedkjørt av omfattende anleggstrafikk. Det er også tilsynelatende gruset opp vegareal på tomte. Se figur 2-5.

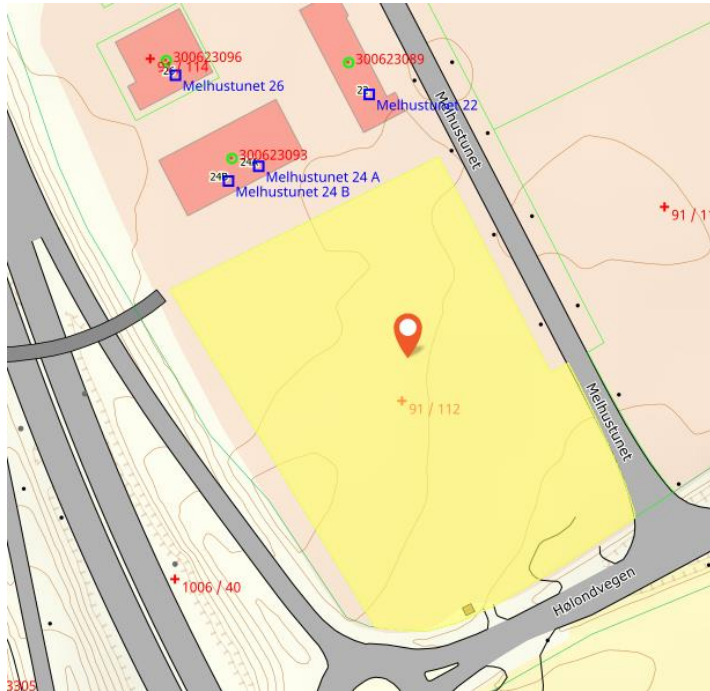
Figur 1 Melhusporten tilsvarer omtrent området regulert til M/K/11 i tidligere regulering Rønningen

Matjord på eiendommen

Med matjord menes i denne sammenheng det øverste jordlaget på dyrket mark som inneholder en større andel organisk materiale og næringsstoffer enn underliggende jord. Dette laget betegnes som A-sjiktet ved beskrivelse av et jordprofil.

Tomta er ikke lengre en jordbrukseiendom, og matjorden på eiendommen er derfor ikke kartlagt i NIBIO sin kartlegging (databasen «kilden»).

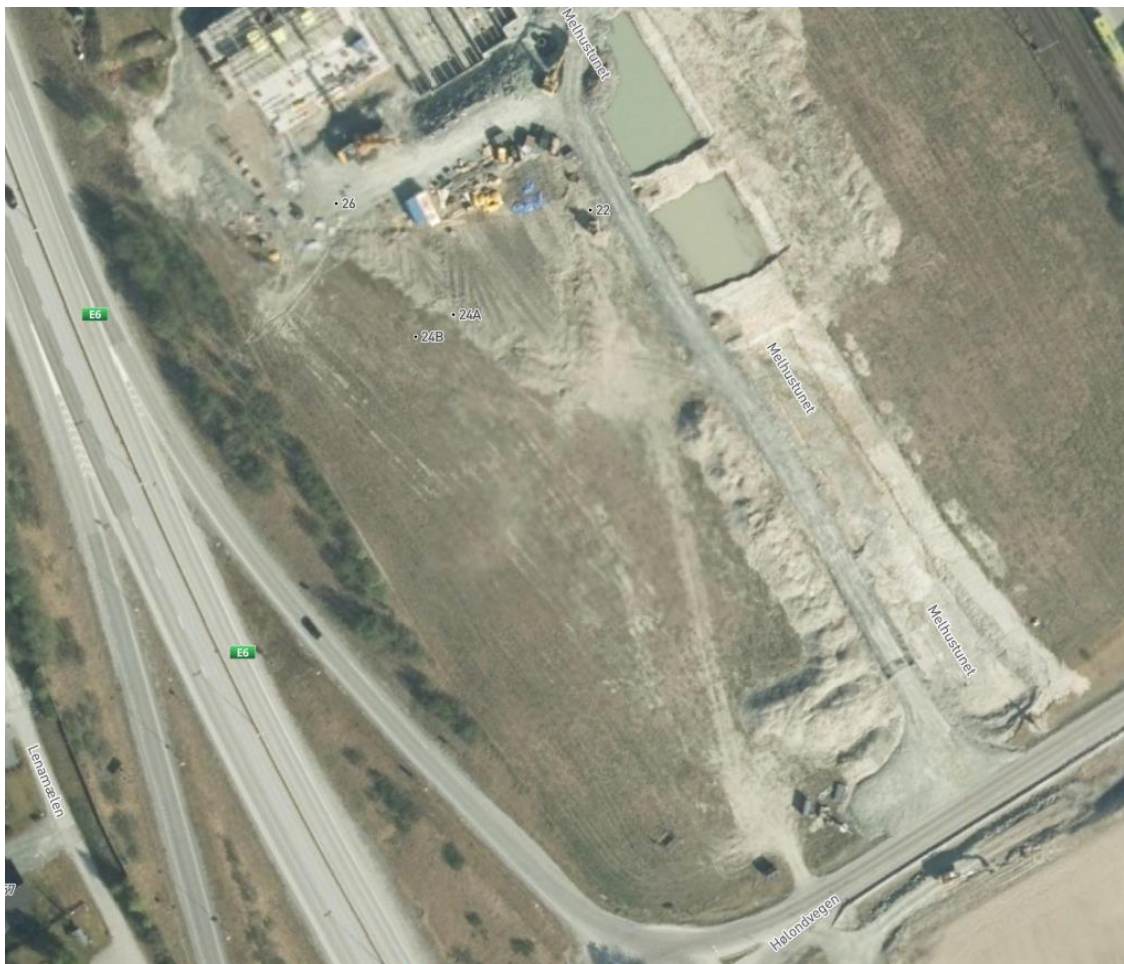
Figur 2 Tomta vist med gult

Figur 3 Kommunens flyfoto 2021

Figur 4 Flyfoto 2021

Figur 5 Flyfoto 2019

Figur 6 Flyfoto 2022

I forbindelse med utbygging vil matjord flyttes. Arealet utgjør 10 dekar.

Håndtering av matjord

Fremgangsmåte en vil benytte i forbindelse med utbyggingen er som følger:

1. Avgraving av matjordlag

Matjorden planlegges gravd ut med beltegående gravemaskin for å få så lavt marktrykk som mulig. Det etableres faste kjørebaner for avgraving av matjord slik at jordpakking avgrenses så mye som mulig. Matjord må fjernes i eventuelle kjørebaner. En skal unngå unødvendig kjøring på matjorden i forbindelse med avgraving.

Matjorden lastes direkte på henger eller lastebil for videre transport.

Avgraving av matjord vil bli tilstrebet å skje under gunstige værforhold.

2. Eventuell mellomlagring av matjord skal skje på ett skjermet og egnet sted på eiendommen.

Mellomlagring av masser vil en tilstrebe å unngå så langt det lar seg gjøre. Dersom en imidlertid mellomlagrer matjord skal følgende prinsipper følges:

- Matjorda må lagres adskilt og avgrenset fra annen jord
- Matjorda lagres i ranker – med sidekanter maks 1:1,5 og høyde 2-4 m. Dette for å opprettholde den biologiske aktiviteten i jorda under mellomlagringen

3. Gjenbruk av matjord som topplag

Matjorden vil i så stor grad som mulig benyttes som toppjord til jordforbedring på allerede eksisterende arealer i nærområdet.

Før mottak av matjord skal mottaksarealet forberedes for matjorden. Godkjent plan for jordforbedring av arealet skal følges. Ansvarlig for dette er eier av jordforbedringsarealet.

4. Hindre spredning av uønskede arter og skadegjørere

Før matjorden kan flyttes må matjordens status for planteskadegjørere og floghavre avklares, og det må tas hensyn til smittestoffer, ugras og svartelista arter ved flytting av jord. Det er en overordnet målsetting for Mattilsynet å hindre og begrense spredning av smitta areal til andre arealer på smitta eiendom og til andre eiendommer. Berg eiendom As har vært i kontakt med Mattilsynet og eiendommen er ikke registrert i PCN- eller floghavreregisteret.

5. Oppfølging av planen

Planen vil sikres i kontrakter med de utførende entreprenører og tiltakshaver vil følge opp planen løpende ifm utbyggingen som tema i møter og befaringer. Ansvarlig for håndtering på jordforbedringsarealet er eier av dette arealet.

Planlagt bruk av matjord fra Melhusporten

Berg eiendom As vil søke landbruksfaglig kompetanse for å søke etter arealer som har behov for jordforbedring.

Målet med jordflyttingen er å ta vare på matjordlaget og øke matproduksjonen på allerede dyrkede arealet. Jordforbedringsarealet vil oppleve økt avling i flere år sammenlignet med at det ikke blir tilført matjord. Denne bruken av matjorden vil over tid vil kunne gi en netto økning av arealene med dyrka mark og en gevinst i form av økt matproduksjon på arealene dit jorda flyttes.

Tiltak og Konklusjon

Matjordplanen tilfredsstillt krav stilt i områdeplan:

1. Matjord gjenbrukes til jordforbedring i Melhus Kommune
2. Matjordplanen beskriver hvordan teknisk utførelse av flyttingen av matjord skal foregå

All matjord som blir berørt permanent skal tas vare på, mellomlagres separat og tilbakeføres til areal som skal brukes til jordbruksproduksjon i nærområder. Det skal søkes landbruksfaglig kompetanse under prosjekteringen, utførelse og etterkontroll av anleggstiltak som berører jordbruksareal.

Jordbruksarealets tilstand før tiltak skal undersøkes/tilstandsregistreres. . Det skal dokumenteres at matjorda er fri for floghavre og andre skadedyr. Dokumentasjon og plan for oppfølging skal følge søknad om rammetillatelse.